

Тетяна ШВЕЦЬ,

orcid.org/0000-0002-5798-7630

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземної філології,
перекладу та методики навчання

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»
(Переяслав-Хмельницький, Україна) *chvetstatiana@gmail.com*

ВІДОБРАЖЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКОЇ КАРТИНИ СВІТУ У ПЕРЕКЛАДАХ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

У статті представлено результати дослідження з виявлення специфіки відображення індивідуально-авторської картини світу у перекладах художнього твору з мови оригіналу мовою перекладу.

У ході дослідження зіставлено фрагменти оригіналу твору французького письменника В. Гюго «Notre-Dame de Paris» та два його переклади українською мовою з одним російською на предмет передачі у перекладах значення національно-маркованих лексичних одиниць, що відображають специфіку життя французького народу історичного періоду, про який розповідає автор, та які передають атмосферу твору оригіналу.

В обраних для зіставлення перекладах виявлено окремі відхилення від тексту оригіналу, зумовлені прагненням перекладачів транслювати описувані події в культуру своїх країн.

Ключові слова: переклад, мовна картина світу, художня картина світу, індивідуально-авторська картина світу, національно-марковані лексичні одиниці, слова-реалії.

Tetiana SHVETS,

orcid.org/0000-0002-5798-7630

Candidate of Pedagogic Sciences

Assistant professor of Foreign Philology,

Translation and Teaching Methods Department

SHEE "Pereyaslav-Khmelnytskyi Hryhorii Skovoroda
State Pedagogical University"

(Pereyaslav-Khmelnytskyi, Ukraine) *chvetstatiana@gmail.com*

AUTHOR'S PERSONAL VIEW OF THE WORLD REFLECTION IN A PIECE OF FICTION TRANSLATIONS

The article presents the results of the study on revealing the distinguishing features of author's personal view of the world reflection in a piece of fiction translations from the source into target language. The author addresses this topic because of recent interest in translation as one of the important ways of intercultural communication. Its role tends to increase under the conditions of active development of cross-border and cross-lingual connections between Ukraine and European or world countries, and cross-cultural obstacles appearance in the communication process.

The theoretical basis of the paper includes N. F. Alefirenko's, M. M. Bakhtin's, A. Berman's, U. Eco's, H. V. Kolshansky's, I. A. Sternin's and other scientists' works dedicated to the problem of reflecting the linguistic, artistic and author's personal view of the world when translating the original work into target languages.

Taking into account the results of different scientific schools researches, the definition of the term "translation" was clarified; the role of cultural elements mastering in the process of fiction works translation was defined; the notions "linguistic view of the world", "artistic view of the world" and "author's personal view of the world" were distinguished.

As a part of the study, the fragments of French writer's V. Hugo original work "Notre-Dame de Paris", its two Ukrainian, and one Russian translations were compared. The aim of this comparison was to trace the reproduction of culture-loaded words, which reflect French people's life peculiarities during the historic period described in the book, and which convey the original work's ambience.

Founded on obtained data, the author emphasizes that a piece of fiction reflects not only its author's personal world-view but also linguistic peculiarities relevant to historical period pertaining to the time of publication.

In the translations chosen for comparison, certain divergences from the original, driven by translators' determination to adopt the described events to their national culture, were found out. While reflecting author's personal view of the world in "Notre-Dame de Paris", each translator includes distinctive characteristics of his local social and cultural conditions.

Key words: translation, linguistic view of the world, artistic view of the world, author's personal view of the world, culture-loaded words, culture-bound item.

Постановка проблеми. Процес міжкультурної комунікації, що є спілкуванням представників різних етнокультур, визначає для них систему взаємодії з об'єктивною дійсністю та ставлення до її реалій. У зв'язку з тим, що носії різних мов по-різному концептуалізують і категоризують навколишню реальність, трапляються випадки, коли носій однієї мови не може зрозуміти носія іншої, що відображається на міжособистісних взаєминах і може загальмувати процес підтримки подальших міжкультурних зв'язків.

У подібних ситуаціях зростає роль перекладу як засобу міжкультурної комунікації, зорієнтованого на пошук відповідностей для передачі комунікативної установки відправника оригінального повідомлення її одержувачу.

Аналіз досліджень. Зацікавленість проблемами перекладу як однією з важливих форм міжкультурної комунікації, налагодження міжкультурної комунікації та трансляції надбань літератур і культур народів світу знайшла своє відображення у працях М. Ф. Алефіренка (дослідження одиниць мови та мовлення як знакових форм вираження думки), М. М. Бахтіна (визначення художнього тексту як знакової системи, особливо складної для перекладу іншими мовами), А. Бермана (виявлення специфіки передачі художнього тексту з однієї мови на іншу), У. Еко (розуміння перекладу як взаємодії не лише між двома мовами, а й між двома культурами), Ю. М. Лотмана (врахування у перекладі специфіки художнього тексту як культурного феномену), Г. В. Колшанського (адекватне вираження засобами мови результатів світосприйняття), Й. А. Стерніна (співвідношення слова та поняття, лексичної одиниці та мисленнєвого образу, вираженого нею) та багатьох інших науковців.

Мета статті – розкрити специфіку відображення індивідуально-авторської картини світу у перекладах твору оригіналу іншими мовами.

Виклад основного матеріалу. Невпинне зростання ролі міжкультурної комунікації, спричинене процесами інформатизації та глобалізації світової спільноти, породжує інтерес до проблем перекладу, оскільки саме переклад здатний полегшити процес оволодіння знаннями про специфіку концептуалізації дійсності народами світу та відображення його результатів засобами мови, бути посередником у процесі подальшого взаєморозуміння, встановлення контактів і здійснення міжкультурної комунікації між представниками різних національних культур.

Услід за відомим французьким перекладачем і теоретиком перекладу А. Берманом переклад

визначаємо як процес передачі тексту з однієї мови на іншу (Berman, 1988: 26). З огляду на те, що знання іноземних мов як у давні часи, так і в наші дні не можна назвати масовим, переклад є однією з важливих форм міжкультурної комунікації, а перекладачі – посередниками між народами, які спілкуються в найрізноманітніших сферах життя. Окрім посередницької функції, перекладні твори виконують творчу, продуктивну місію, оскільки завжди були важливим стимулом розвитку національних мов, літератур і культур.

Культурні традиції народів світу та накопичений ними впродовж століть досвід знаходять своє відображення у літературних текстах – певній моделі світу, своєрідному повідомленні мовою мистецтва, яке просто не існує поза цією мовою, як і поза іншими мовами суспільних комунікацій. Виходячи з цього, художні тексти можна вважати одним із засобів збереження національної мови, оскільки у межах сучасної наукової парадигми текст розглядають як витвір мовленнєвого процесу, через призму якого вивчаються різні аспекти людської діяльності.

Переклад творів художньої літератури пов'язаний зі значними труднощами, спричиненими специфікою передачі т. зв. «неперекладного» у перекладі, зумовленими відмінностями у способах концептуалізації дійсності певним етносом і національною своєрідністю двох культур, що взаємодіють, оскільки переклад це «не лише взаємодія між двома мовами, а й між двома культурами або двома енциклопедіями», а отже, перекладач повинен брати до уваги не тільки мовні правила, а й елементи культури, справедливо зазначає У. Еко (Eco, 2006: 207–208).

У зв'язку з цим нове осмислення набуває переклад художніх творів як засіб взаємодії культур, повноцінного донесення закладеної у вихідному тексті інформації та відображення мовної картини світу оригінального твору, дослідженню якої як «зафіксованої у мові специфічної для цього мовного колективу схеми сприйняття дійсності» (Яковлева, 1994: 9) приділяється значна увага на сучасному етапі розвитку лінгвістики.

Матеріалом для наукових спостережень, що проводяться у цьому плані, зазвичай слугує художній текст як виразник національної картини світу в її індивідуально-авторському сприйнятті. Поряд із поняттям «мовна картина світу» існує поняття «художня картина світу» як спосіб специфічного відображення дійсності майстрами художнього слова, зумовлений концептосферою автора твору та творчими завданнями, що реалізуються у художньому тексті (Мейлах, 1986).

Індивідуально-авторську картину світу визначають як результат концептуалізації та категоризації світовідчуття певною мовною особистістю, що набуває матеріальної оболонки в процесі творчої діяльності письменника і є віддзеркаленням вербалізованих концептів у художніх творах (Алефиренко, 2005: 67).

Ґрунтуючись на існуючих визначеннях мовної, художньої та індивідуально-авторської картин світу, вважаємо за доцільне наголосити на тому, що художній текст уособлює не лише індивідуальний світ окремого автора й окремого твору, а й мовну специфіку історичного періоду, в якому проживав і творив письменник. З метою досягнення кращого сприйняття читачем художнього твору в перекладі необхідно уникати т. зв. «лакун», пов'язаних із відтворенням мовою перекладу національно-маркованої лексики, що називає реалії, які не мають відповідників в інших мовах.

У межах пропонованої розвідки наша увага зосереджена на виявленні особливостей відтворення індивідуально-авторської картини світу роману найавторитетнішого з французьких романтиків XIX століття В. Гюго «Notre-Dame de Paris» у його перекладах українською та російською мовами.

Звернення до виявлення специфіки репрезентації індивідуально-авторської картини світу в оригіналі та перекладах саме цього твору зумовлене реалістичним змалюванням у ньому подій епохи переходу Франції від Середньовіччя до Відродження, а також використання автором значної кількості слів-реалій, у яких втілено дух і талант французького народу.

Вперше роман «Notre-Dame de Paris» був опублікований у 1831 р. Для зіставлення обрано два його переклади українською та один переклад російською мовою. Перший україномовний переклад зроблений за редакцією З. Йоффе (1935 р.), другий – П. Тернюком (1976 р.), обраний для порівняння переклад російською мовою виконаний Н. Коган (1953 р.).

Твір розпочинається описом подій, що відбувалися 6 січня 1482 р. та були приурочені до святкування Дня Королів і свята Блазнів, які традиційно відзначаються народом Франції цього дня. Читаючи твір в оригіналі або перекладі, реципієнт вже з перших його рядків неминуче має справу з реаліями франкомовної лінгвокультури, оскільки у тексті використана значна кількість національно-маркованих лексичних одиниць, які відіграють першорядну роль у відображенні соціально-історичного і культурного контексту твору та надають йому національного забарвлення.

У наведеному нижче реченні труднощі перекладу зумовлені наявністю таких франкомовних реалій як: *Cité, Université, Ville: Il y a aujourd'hui trois cent quarante-huit ans six mois et dix-neuf jours que les Parisiens s'éveillèrent au bruit de toutes les cloches sonnant à grande volée dans la triple enceinte de la Cité, de l'Université et de la Ville* (Hugo, 2006: 14).

Топонім *la Cité* позначає острів Сіте, розташований у центрі Парижа на річці Сени, де у давні часи виникло поселення, що з плином часу стало містом Париж. *L'Université* – назва університету Сорбонни, розташованого на лівому березі Сени. Іменник *la Ville* слугує на позначення населеного пункту міського типу.

У перекладі за редакцією З. Йоффе зазначено: *Триста сорок вісім років, шість місяців і дев'ятнадцять днів тому парижани прокинулись під гудіння дзвонів, що шалено вигравали за потрійними мурами Старого міста, Університету та нових кварталів* (Гюго, 1935: 5). Як бачимо, лексема *la Cité* перекладена українською мовою словосполученням *старе місто*, а іменник *la Ville* перекладено як *нові квартали*, що є відхиленням від смислу речення твору оригіналу. Отже, авторка перекладу не передала значення, властивого виділенім у реченні оригіналу словам, що не дозволило читачеві уявити місце, де відбувалися описувані події.

П. Тернюк переклав речення таким чином: *Триста сорок вісім років, шість місяців і дев'ятнадцять днів тому парижани прокинулися від калатання всіх дзвонів за потрійними мурами Сіте, Університету й Міста* (Гюго, 1969: 9), що відповідає змісту оригіналу. Внизу сторінки наявне підрядкове посилання, в якому топонім Сіте пояснений як невеличкий острівець на р. Сени, найстаріша частина Парижа, де міститься Собор Паризької Богоматері та Палац правосуддя (Гюго, 1969: 9).

У російськомовному перекладі Н. Коган маємо: *Триста сорок вісім років шість місяців і дев'ятнадцять днів тому назад парижане проснулись под перезвон всех колоколов, которые неистовствовали за тремя оградами Ситэ, Университетской стороны и Города* (Гюго, 2005: 18). Перекладач замінює іменник *університет* на *університетську сторону*, зберігаючи наявні у тексті оригіналу лексеми *Сіте* та *місто*. Лексема-реалія Сіте не має пояснень із боку перекладача, що позбавляє можливості уявити місце подій.

Пояснюючи причину великого зібрання народних мас на Гревській площі, автор зазначає: *c'était la double solennité, réunie depuis un temps immémorial, du jour des Rois et de la Fête des Fous* (Hugo, 2006: 14).

У перекладі З. Йоффе маємо: *подвійне, споконвіку сполучене святкування дня королів і блазнівського свята* (Гюго, 1935: 5), що є відповідником оригіналу. П. Тернюк передав назву свята як: *подвійне, з давніх-давен об'єднане торжество з нагоди дня Богоявлення і свята блазнів* (Гюго, 1969: 9).

Переклад аналізованого твору російською мовою подає речення таким чином: *было двойное празднество, объединившее с незапамятных времён праздник Крещения с праздником шутов* (Гюго, 2005: 18).

Як бачимо, у перекладах П. Тернюка та Н. Коган спостерігається заміна назви свята, про яке йдеться у тексті оригіналу, на свято *Богоявлення / Крещения*. Таке відхилення від оригіналу у їх перекладах, з одного боку, можна було б пояснити тим, що 6 січня за релігійним календарем католики відзначають свято Богоявлення – одне з найдавніших християнських свят, про яке у тексті франкомовного твору не згадується, а з іншого – бажанням перекладачів замінити реалію французької мови на лексичну одиницю, що є більш зрозумілою та близькою україномовному та російськомовному читачу.

Автор твору звертає увагу на те, що цього дня мали відбутися три події: *il devait y avoir feu de joie à la Grève, plantation de mai à la chapelle de Braque et mystère au Palais de Justice* (Hugo, 2006: 15).

Словосполучення *feu de joie* перекладається з французької мови іменником *ілюмінація*, що слугує на позначення яскравого освітлення з застосуванням кольорових вогнів, світлових написів, зображень тощо з нагоди якого-небудь свята (Академічний тлумачний словник української мови, далі – АТСУМ). З. Йоффе використала у своєму перекладі замість нього дієслово *ілюїнувати*, тобто освітлювати кольоровими вогнями, прикрашати світловими написами, зображеннями тощо з нагоди якого-небудь свята або розмальовувати кольоровими фарбами контури на картах, малюнки, літери (АТСУМ), що наближає переклад до значення, поданого в оригіналі: *мали ілюїнувати Гревський майдан, посадити травневе дерево при Бракській каплиці й виставити містерію у Палаці правосуддя* (Гюго, 1935: 6).

У перекладі П. Тернюка звертає на себе увагу відхилення від змісту оригінального тексту: *мали запалювати святкове вогнище на Гревському майдані, саджати традиційне деревце біля Бракської каплиці та показувати містерію в Палаці правосуддя* (Гюго, 1969: 9). Словосполучення *feu de joie* (ілюмінація) та *plantation de mai* (саджання травневого дерева) замінені на *святкове вогнище*

та *традиційне деревце*, що лише частково відтворюють зміст оригіналу.

Н. Коган переклала це речення так: *В этот день на Гревской площади зажигались потешные огни, у Бракской часовни происходила церемония посадки майского деревца, в здании Дворца правосудия давалась мистерия* (Гюго, 2005: 18). Замість слова *ілюмінація* вона вдалася до використання виразу *зажигались потешные огни*. Тлумачний словник В.І. Даля вираз *потешные огни* пояснює як: феєрверк, вогняну забаву, салют, тобто у перекладі з'являються реалії, властиві російській лінгвокультурі (Толковый словарь Даля). Зазначене спричинює відхилення перекладу від смислу речення твору оригіналу.

Про події, що описуються автором, жителів Парижа повідомили заздалегідь: *Le cri en avait été fait la veille à son de trompe dans les carrefours, par les gens de M. le prévôt, en beaux hoquetons de camelot violet, avec de grandes croix blanches sur la poitrine* (Hugo, 2006: 16).

У цьому реченні зацікавленість викликає переклад із французької мови слів *le prévôt* і *le hoqueton*. Іменник *le prévôt* позначає державну посадову особу, яка мала в епоху Середньовіччя фінансові, юридичні, адміністративні та військові повноваження (Larousse). Перекладаючи це речення українською мовою, З. Йоффе передає його словом-калькою *прево*, яку визначає у посиланні внизу сторінки як середньовічну адміністративну та політичну посаду з дуже різноманітними функціями (Гюго, 1935: 6).

Переклад П. Тернюка містить зноску про значення іменника *прево* як представника королівської влади в місті або головного суддю (Гюго, 1969: 10). Як видно, обидва перекладачі твору українською мовою використовують, хоча й із певними відхиленнями від тлумачення, поданого у словнику Larousse, пояснення слів-реалій, із метою введення україномовного читача в атмосферу французького Середньовіччя.

У російськомовному перекладі використано слово-кальку з французької *прево* без жодних тлумачень, що ускладнює сприйняття інформації читачем.

Іменник арабського походження *le hoqueton* позначає стебнований камзол із грубої стебнованої войлоком тканини, досить короткий і без рукавів (Larousse).

У перекладі З. Йоффе замість *стебнованого камзолу* використано іменник *убрання*, який позначає сукупність предметів або виробів із тканини, хутра, шкіри, якими одягають, закривають тіло (АТСУМ): *Про це напередодні ще проголо-*

сила сурмами на перехрестях варта прево, **гарно вдягнена в убрання** з фіолетового камлоту з великими білими хрестами на грудях (Гюго, 1935: 6). Словосполучення *en beaux hoquetons* замінено на вислів *гарно вдягнена*, що вказує не на вид одягу та його красу, а на манеру одягатися.

П. Тернюк вдався до використання іменника *опанча*, який слугує на позначення старовинного верхнього одягу, що мав вигляд широкого плаща (АТСУМ): *Про це ще напередодні на всіх перехрестях оголосили під звуки сурм герольди пана прево, вдягнуті в красиві фіолетові камлотові опанчі з великими білими хрестами на грудях* (Гюго, 1969: 9–10).

Перекладаючи це речення, Н. Коган, послуговується іменником *полукафтанья*, що за визначенням енциклопедичного словника російської мови є старовинним верхнім чоловічим одягом: каптаном, коротшим і вужчим за звичайний, що одягається під інший верхній одяг (Толковий словарь Даля): *Об этом еще накануне возвестили при звуках труб на всех перекрестках глашатаи господина парижского прево, разодетые в щегольские полукафтанья из лилового камлота с большими белыми крестами на груди* (Гюго, 2005: 18–19). Французький прикметник *beaux* (красиві) замінено на *щегольские*, що має значення «вишукано ошатний, франтівський, дорогий» (Толковий словарь Даля), хоча в оригінальному тексті відсутня вказівка на такі прикмети одягу службовців пана прево.

Отже, у перекладах, обраних для порівняння, спостерігається відхилення від тексту оригіналу, що, на нашу думку, пов'язане з прагненням перекладачів транслювати описувані події в культуру своєї країни, для якої лексеми *убрання, опанчі та полукафтанья* є більш зрозумілими та звичними.

Цікавим з погляду передачі у перекладі є речення, в якому автор описує вбрання людей, котрі перебували того дня у натовпі великої зали Палацу правосуддя: *Si le lecteur y consent, nous essaierons de retrouver par la pensée l'impression qu'il eût éprouvée avec nous en franchissant le seuil de cette grand-salle au milieu de cette cohue en surcot, en hoqueton et en cotte-hardie* (Hugo, 2006: 17).

Вжиті В. Гюго іменники *le surcot, le hoqueton* та *la cotte-hardie* призначені для реалістичного відтворення у тексті роману предметів одягу, якими користувалися жителі середньовічного Парижа. Лексема *le surcot* позначає верхній одяг на зразок куртки епохи Середньовіччя, який могли носити представники обох статей; *le hoqueton* – одяг, який носили озброєні чоловіки, що має іншу назву стебнований камзол; *la cotte-*

hardie – оригінальний каптан, який носили французи у XIV – XVI століттях (Larousse).

У перекладі за редакцією З. Йоффе маємо: *Якщо читач згодиться на це, ми спробуємо уявно відновити те вражіння, яке справила б на нього і на нас ця велика зала, коли б ми переступили її поріг разом з цим гомінливим натовпом у різноманітних середньовічних убраннях* (Гюго, 1935: 7). Отже, перекладачка замість специфічних національно-маркованих лексичних одиниць використала словосполучення *різноманітні середньовічні убрання*, що є відхиленням від смислу оригінального тексту.

П. Тернюк переклав речення так: *Якщо читач не заперечує, ми спробуємо за допомогою уяви відтворити враження, яке справив би на нього і на нас Великий зал, коли б ми переступили його поріг разом з численним натовпом у середньовічних накидках, опанчах, камзолах* (Гюго, 1969: 11). Як бачимо, у перекладі П. Тернюка використано лексеми *накидка*, що позначає верхній одяг без рукавів, на зразок плаща (АТСУМ), *опанча* – старовинний верхній одяг, що мав вигляд широкого плаща (АТСУМ), та *камзол* – старовинний чоловічий одяг без рукавів і до колін, який щільно облягав тулуб (АТСУМ), які не відтворюють атмосфери середньовічного Парижа, оскільки перші дві лексеми є синонімічними за значенням, що позбавляє текст унікальності й узагальнює описувані автором події.

Майже ідентично подано це речення російською мовою: *Если читатель согласен, мы попытаемся хотя бы мысленно воссоздать то впечатление, которое он испытал бы, перешагнув вместе с нами порог этого обширного зала и очутившись среди толпы, одетой в хламиды, полукафтанья и безрукавки* (Гюго, 2005: 20). Н. Коган вдається до використання слів *хламида, полукафтан* і *безрукавка*, які транслюють твір у російську культуру, оскільки такі назви предметів одягу є звичними і зрозумілими носіям російської мови.

Висновки. Із проведеного дослідження встановлено, що відображення індивідуально-авторської картини світу твору оригіналу мовами перекладу відбувається двома шляхами: свідомо та несвідомо, що визначається різними соціокультурними умовами, в яких перебувають перекладачі, що спричинює мимовільне привнесення ними у переклад рис своєї культури й епохи його виконання.

Зіставлення твору В. Гюго «Notre-Dame de Paris» мовою оригіналу та його перекладів українською й російською мовами засвідчило, що

кожен переклад містить у собі інформацію про лінгвокультурну спільноту, в межах якої він виконаний. Переклади певною мірою відображають

національний менталітет, характер і традиції суспільства, членом якого є перекладач, а також національні реалії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <http://sum.in.ua/>.
2. Алефиренко Н. Ф. Спорные проблемы семантики. М.: Гнозис, 2005. 326 с.
3. Гюго В. Собор Паризької Богоматері / пер. з фр. за ред. З. Йоффе. Харків: Література і мистецтво, 1935. 538 с.
4. Гюго В. Собор Паризької Богоматері / пер. з фр. П. Тернюк. К.: Молодь, 1976. 414 с.
5. Гюго В. Собор Парижской Богоматери / пер. с фр. Н. Коган. М.: Эксмо, 2005. 656 с.
6. Мейлах Б. С. «Философия искусства» и «художественная картина мира» Художественное творчество. Вопросы комплексного изучения. Л.: Наука, 1986. С. 13–25.
7. Толковый словарь Даля онлайн. URL: <http://slovardalja.net/>.
8. Яковлева Е. С. Фрагменты русской языковой картины мира (модели пространства, времени и восприятия). М.: Гнозис, 1994. 344 с.
9. Berman A. De la translation à la traduction. TTR: traduction, terminologie, rédaction. Association canadienne de traductologie. 1988. V. 1. № 1. 1er semestre. P. 23–40; DOI : 10.7202/037002ar.
10. Eco U. Dire presque la même chose: Expériences de traduction. Paris: Grasset Fasquelle, 2006. 504 p.
11. Larousse.fr: encyclopédie et dictionnaires gratuits en ligne. URL: <http://www.larousse.fr/>.
12. Wikipédia.fr. URL: <https://fr.wikipedia.org/>.

REFERENCES

1. Akademichnyy tлумachnyy slovnyk ukrayins'koyi movy [Academic explanatory dictionary of Ukrainian]. URL: <http://sum.in.ua/> [in Ukrainian].
2. Alefirenko N. F. Spornyye problemy semantiki [Controversial semantics problems]. M.: Gnozis, 2005. 326 p. [in Russian].
3. Hugo V. Sobor Paryzkoyi Bohomateri [The Hunchback of Notre-Dame]. (Z. Yoffe, Trans). Kharkiv: Literatura i mystetstvo, 1935. 538 p. [in Ukrainian].
4. Hugo V. Sobor Paryzkoyi Bohomateri [The Hunchback of Notre-Dame]. (P. Ternyuk, Trans). K.: Molod, 1976. 414 p. [in Ukrainian].
5. Hugo V. Sobor Parizhs koy Bogomateri [The Hunchback of Notre-Dame]. (N. Kogan, Trans). M.: Eksmo, 2005. 656 p. [in Russian].
6. Meylakh B. S. “Filosofiya iskusstva” i “khudozhestvennaya kartina mira” [“Philosophy of art” and “artistic view of the world”]. Khudozhestvennoye tvorchestvo. Voprosy kompleksnogo izucheniya – Artistic creativity. Issues of complex study, (P. 13–25). Petersburg: Nauka, 1986. P. 13–25. [in Russian].
7. Tolkovyy slovar' Dalya onlayn [Dal's explanatory dictionary online]. URL: <http://slovardalja.net/> [in Russian].
8. Yakovleva Ye. S. Fragmenty russkoy yazykovoy kartiny mira (modeli prostranstva, vremeni i vospriyatiya) [Fragments of the Russian linguistic view of the world (models of space, time and perception)]. M.: Gnozis, 1994. 344 p. [in Russian].
9. Berman A. De la translation à la traduction. TTR: traduction, terminologie, rédaction. Association canadienne de traductologie. 1988. V. 1. №1. 1er semestre. P. 23–40; DOI : 10.7202/037002ar [in French].
10. Eco U. Dire presque la même chose: Expériences de traduction. Paris: Grasset Fasquelle, 2006. 504 p. [in French].
11. Larousse.fr: encyclopédie et dictionnaires gratuits en ligne. URL: <http://www.larousse.fr/> [in French].
12. Wikipédia.fr. URL: <https://fr.wikipedia.org/> [in French].